

УДК 330.675

Копа С.О., аспірант

Київський національний університет технологій та дизайну

УПРАВЛІННЯ ДЖЕРЕЛАМИ ФІНАНСУВАННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В ПЕРІОД ПІСЛЯВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ

Сучасні суб'єкти господарювання потребують активної співпраці із закладами вищої освіти для впровадження наукових розробок, підвищення ефективності управління та конкурентоспроможності. Така взаємодія створює інноваційне середовище, де поєднуються сучасні теоретичні знання з практичним досвідом. Партнерство бізнесу й освіти є ключовим чинником сталого економічного розвитку.

За оцінками Світового банку, загальна потреба у коштах для відбудови України перевищує 500 млрд. дол. США, при цьому важливою є синергія освітньо-наукового потенціалу та бізнес-сектору [1]. Післявоєнне відновлення вимагає не лише фінансових ресурсів, а й інноваційних рішень, кваліфікованих кадрів та ефективної взаємодії між університетами, науковими установами та підприємствами.

Ряд вчених вважають за необхідне обґрунтувати стратегічні орієнтири управління джерелами сталого розвитку через інтеграцію освіти, науки та бізнесу в контексті післявоєнної відбудови. Проблеми відбудови досліджували багато українських науковців, серед яких: Геєць В.М. [2], Касич А.О., Бондаренко С.М. [3], Федулова, Л. І., Пономаренко, Є. В. [4]. Паралельно молоді вчені пропонують виділити джерела сталого розвитку суб'єктів господарювання у контексті «освіта-наука-бізнес»:

1. за інституційним походженням:

- освітні: гранти на дослідження, ендаумент-фонди університетів;
- наукові: комерціалізація R&D, науково-технічні проекти;
- бізнесові: корпоративні інвестиції, венчурний капітал.

2. за формою взаємодії: державно-приватно-академічне партнерство, технопарки, бізнес-інкубатори, спільні лабораторії;

3. за цільовим призначенням: розвиток людського капіталу, створення інновацій, технологічна модернізація виробництва.

Структуру джерел фінансування сталого розвитку суб'єктів господарювання у координатах освіта-наука-бізнес наведено в табл. 1.

Поточний стан української освіти, науки та бізнесу характеризується специфічними викликами воєнного часу, які вимагають адаптації стратегій інтеграції. Ключовими викликами інтеграції освіта-наука-бізнес є: відтік кваліфікованих кадрів за кордон, знищення науково-дослідної інфраструктури, слабкі зв'язки між університетами та бізнесом, недостатня комерціалізація наукових розробок, необхідність переорієнтації освітніх програм на потреби відбудови України. Наукова новизна дослідження полягає в розробці інтегрованої моделі управління джерелами сталого розвитку суб'єктів господарювання, що враховує триєдину взаємодію освіти-науки-бізнесу на двох рівнях (макро- та мікросистеми) у специфічних умовах післявоєнної трансформації економіки України.

Стратегічний орієнтири макросистеми:

1. Створення національної інноваційної екосистеми: на державному рівні необхідно сформувати Національний фонд відбудови з окремим треком для науково-освітніх проєктів, забезпечити податкові стимули для бізнесу, що інвестує в університетські R&D, створити мережу регіональних технопарків за моделлю Silicon Valley.
2. Повернення та утримання талантів через програми реінтеграції науковців і викладачів, конкурентні зарплати у науці, гранти для молодих дослідників.
3. Інфраструктурне відновлення – пріоритетна відбудова наукових лабораторій, дослідницьких центрів, оснащення університетів сучасним обладнанням.

Таблиця 1. Структура джерел фінансування сталого розвитку суб'єктів господарювання у координатах освіта-наука-бізнес:

Інституційний сектор	Частка, %	Ключові джерела
Міжнародна грантова допомога (освіта+наука)	30-35	Horizon Europe, USAID, Erasmus+, Marie Curie
Бізнес-інвестиції	25-30	Корпоративний R&D, венчурний капітал
Державне фінансування	20-25	Національний фонд досліджень, бюджет МОН
Спільні проєкти (Triple Helix)	15-20	державно-приватно-академічне партнерство, технопарки, університетські стартапи

Стратегічний орієнтири мікросистеми:

1. Освітні програми під потреби відбудови: університети мають розробити спеціалізовані магістерські програми (Reconstruction Management, Sustainable Development, Green Technologies) за участю бізнес-партнерів.
2. Комерціалізація науки через створення університетських офісів трансферу технологій, захист інтелектуальної власності, розвитку підприємництва (spin-off компанії).
3. Корпоративні університети та dual education – бізнес інвестує в підготовку кадрів безпосередньо на виробництві у партнерстві з ЗВО, що забезпечує практико-орієнтоване навчання.

Таким чином, ефективне управління джерелами фінансування сталого розвитку суб'єктів господарювання у післявоєнний період можливе лише через системну інтеграцію освітньо-наукового та бізнес-секторів. Запропонована модель триєдиної взаємодії на макро- та мікрорівнях створює основу для синергетичного ефекту та забезпечує трансформаційний потенціал економіки України.

Список використаних джерел:

1. World Bank. (2024). Ukraine Fourth Rapid Damage and Needs Assessment (RDNA4). Washington, DC: World Bank Group. URL: <https://documents.worldbank.org/en/publication/documents-reports/documentdetail/099022025114040022>
2. Геець В. М. Економіка України: ключові проблеми та перспективи післявоєнного відновлення. *Економіка України*. 2022. № 11-12, С. 3-18.
3. Касич А.О., Бондаренко С.М. Рециклінг як сфера реалізації державно-приватного партнерства та інструмент забезпечення цілей сталого розвитку. *Причорноморські економічні студії*, 2022. Вип. 76. С. 176-180. URL: http://bses.in.ua/journals/2022/76_2022/27.pdf
4. Федулова, Л. І., Пономаренко, Є. В. Стратегічні пріоритети відбудови економіки України в післявоєнний період. *Економіка і прогнозування*. 2023. № 1. С. 7-28.